

(178 1.)

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet, houdende toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg en het in exploitatie brengen van een spoorweg van *Meppel* naar *Balkbrug*.

De toelichtende memorie (en bijlage), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren, beveien Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 24 Maart 1906.

WILHELMINA.

(178. 2.)

ONTWERP VAN WET

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, den aanleg en het in exploitatie brengen te bevorderen van een spoorweg van *Meppel* naar *Balkbrug*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goetvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Uit 's Rijks schatkist wordt een renteloos voorschot beschikbaar gesteld ten bedrage van een derde van de kosten van aanleg en in exploitatie brengen, doch tot geen hooger bedrag dan f 114 300, ten behoeve van een spoorweg van *Meppel* naar *Balkbrug*.

Artikel 2.

Het in artikel 1 genoemde rentelooze voorschot zal onder voorwaarden, door Ons of krachtens Onze machtiging te stellen, worden toegekend aan den concessionaris voor den aanleg en de exploitatie van den aldaar genoemden spoorweg, doch niet dan nadat door belanghebbenden bij dien aanleg daarvoor, ten genoegen van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, voldoende ondersteuning zal zijn verleend, onder geene andere voorwaarden dan waarop de goedkeuring van genoemden Minister zal zijn verkregen.

Handelingen der Staten-Generaal. Bijlagen. 1905—1906.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

*De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,*

(178 3.)

MEMORIE VAN TOELICHTING.

§ 1. Door een te Meppel gevormd comité werd in het jaar 1899 tot de daarbij belanghebbende provinciale en gemeentebesturen, en later ook tot het Rijk, het verzoek gericht om, door toekenning van rentelooze voorschotten, de totstandkoming te bevorderen van eene verbinding van den Dedemsvaartschen stoomtramweg met Meppel, uitgaande van de Balkbrug (waar een station van genoemden stoomtramweg is gevestigd) en ongeveer de richting volgende van het riviertje de Reest. Langs dit riviertje, dat tevens de grens vormt tusschen de provinciën Drenthe en Overijssel, ligt ter weerszijden eene vruchtbare en vrij dicht bevolkte landstreek, welke door de ontworpen lijn met hare marktplaats Meppel, zou worden verbonden. Bovendien zou de lijn eene verbinding tot stand brengen tusschen Meppel en de langs den Dedemsvaartschen stoomtramweg gelegen plaatsen, van welke het bekend is, dat zij sedert den aanleg van dien stoomtramweg zich belangrijk hebben ontwikkeld. Voor die plaatsen is het verkrijgen van een versneld middel van gemeenschap met Meppel, naast het bestaande vervoermiddel naar Zwolle, van groote waarde.

Intusschen bestond omtrent de meest wenschelijke richting voor eene lijn naar Meppel niet aanstonds overeenstemming. De Dedemsvaartsche Stoomtramwegmaatschappij gaf de voorkeur aan eene lijn van de Lichtmis over Rouveen en Staphorst naar Meppel, en diende eene aanvraag om concessie voor zoodanige lijn, naast de aanvraag van het comité, in. Tegen dit plan bleken echter, met het oog op de plaatselijke belangen, onoverkomelijke bezwaren te bestaan, zoodat van de verzeu-lijking daarvan moest worden afgezien. Toen dit was gebleken, kon het plan voor de lijn Meppel—Balkbrug bij alle belanghebbenden op instemming en op voldoende ondersteuning rekenen.

De gemeenten Meppel en de Wijk, zoomede de provincie Drenthe (waarin de beide genoemde gemeenten zijn gelegen) hadden reeds in 1900 voor de lijn Meppel—Balkbrug bijdragen toegezegd; de gemeente Avereest had zich echter destijds van medewerking orthouden, en door de Provinciale Staten van Overijssel was in genoemd jaar het verzoek van het comité om subsidie afgewezen. Na het vervallen van het plan over Staphorst werd in 1903 eerst door de gemeente Avereest en daarna ook door de provincie Overijssel, eene bijdrage voor de lijn Meppel—Balkbrug toegezegd, terwijl mede van de gemeente Zuidwolde nog eene bijdrage werd verkregen. Door deze toezeggingen en door de bereidverklaring van de Dedemsvaartsche Stoomtramwegmaatschappij, om de lijn op aannemelijke voorwaarden te exploiteeren, werd voor de door het comité ontworpen nieuwe verbinding tusschen het noordelijk deel van Overijssel en het zuidwesten van Drenthe een vaste grondslag gelegd.

§ 2. Wegens de aansluiting aan den Dedemsvaartschen stoomtramweg is de spoorwijdte van de ontworpen lijn op 1,067 M. aangenomen, terwijl ook de constructie van den bovenbouw geheel overeenkomstig dien van genoemden stoomtramweg is ontworpen. De lengte van de lijn bedraagt 21 K.M., waarvan 14 K.M. in de provincie Drenthe en 7 K.M. in de provincie Overijssel zijn gelegen.

Van het eindpunt te Meppel op het vóórplein van het Staatspoorwegstation loopt de lijn eerst over den straatweg langs de Hoogeveensche vaart, dan door de bebouwde kom van de gemeente de Wijk en door eenige tot die gemeente behorende buurtschappen, gaat met eene nieuw te bouwen trambrug over

de Reest en loopt dan verder, grootendeels op eigen baan, door en langs verscheidene buurtschappen, welke deel uitmaken van de gemeente Avereest, en waarvan Oud Avereest de belangrijkste is, om ten slotte even bewesten de Balkbrug aan den Dedemsvaartschen stoomtramweg aan te sluiten. (1) Behalve voor de genoemde gemeenten, is de lijn nog van belang voor eenige langs de Reest gelegen buurtschappen die tot de gemeente Zuidwolde behooren, zoomede voor IJhorst, dat deel uitmaakt van de gemeente Staphorst. In het geheel zal eene bevolking van ongeveer 20 000 zielen rechtstreeks door den aanleg van de lijn worden gebaat.

Gelijk reeds aan het slot van § 1 werd vermeld, zal de Dedemsvaartsche Stoomtramwegmaatschappij zich met de exploitatie van de lijn belasten. Zij zal jaarlijks aan de Maatschappij, die de lijn zal aanleggen, twee derden uitkeeren van het aandeel in de over haar geheele net behaalde exploitatie-winst, dat, naar evenredigheid van de lengte van de lijn Meppel—Balkbrug tot die van het geheele net, aan eerstgenoemde lijn toekomt. Aangezien de uitkomsten der exploitatie van de Dedemsvaartsche Maatschappij gunstig zijn te noemen, — over het jaar 1904 bedroegen de bruto opbrengsten gemiddeld per dagkilometer f 5,65, de exploitatiekosten f 3,36 — mag de Maatschappij-eigenares der nieuwe lijn bij deze regeling reeds dadelijk na het in exploitatie brengen op eene niet onbelangrijke uitkeering rekenen, welke haar in staat zal stellen om de noodige afschrijvingen te verrichten, een matig dividend aan hare aandeelhouders uit te keeren en wellicht zelfs reeds spoedig met de terugbetaling der verleende renteloze voorschotten aan te vangen.

§ 3. De totale kosten van den aanleg en het in exploitatie brengen van de lijn zijn geraamd op f 354 000. Tot de bevoordering van de indiening van dit wetsvoorstel is niet overgegaan dan nadat, overeenkomstig de door den ambtsvoorganger van den ondergeteekende, in de Nota naar aanleiding van het Verslag betreffende het wetsontwerp tot toekenning van een Rijksvoorschot ten behoeve van de lijn Lichtenvoorde—Zeddam (Gedrukte Stukken 1903—1904, 168, n°. 5) gedane toezegging, een opzettelijk onderzoek had plaats gehad betreffende de vraag, of de begroting voor deze lijn met genoegzame nauwkeurigheid was opgemaakt, zoodat hier niet, gelijk elders is voorgekomen, belangrijke teleurstelling bij de uitvoering zou zijn te vreezen. Bedoeld onderzoek heeft aangetoond, dat de raming met zorg was opgemaakt en dat geene vrees voor belangrijke overschrijding van het bovengenoemde bedrag behoeft te bestaan. Wel wordt het niet onmogelijk geacht, dat, vooral in verband met de in den laatsten tijd ingetreden stijging der ijzerprijzen, eenige overschrijding der raming zal plaats vinden, maar dit behoeft tot geen moeilijkheden aanleiding te geven. Immers, zooals

(1) De hier omschreven richting is op de bij de e Memorie gevoegde kaart voorgesteld.

nader zal blijken, vertegenwoordigt de som van de renteloze voorschotten (met inbegrip van het voorgestelde Rijksvoorschot) en van het geplaatste aandeelenkapitaal der voor den aanleg der lijn opgerichte Maatschappij, bijna het eindeijfer der raming, en de Maatschappij, die, gelijk in § 2 reeds werd opgemerkt, op eene niet onbelangrijke jaarlijksche uitkeering mag rekenen, kan daardoor in staat geacht worden om zonder bezwaar zoowel het nog aan de geraamde aanlegkosten ontbrekende bedrag als eventueel een door overschrijding der raming ontstaand tekort te vinden, hetzij door uitgifte van hare thans nog niet geplaatste aandeelen, hetzij door het sluiten van eene kleine leening.

Door de betrokken streek zijn voor den aanleg der lijn de navolgende renteloze voorschotten toegezegd:

door de provincie Drenthe f 2500 per K.M., binnen die provincie gelegen, of over 14,15 K.M.	f 35 375
door de provincie Overijssel	11 125
„ „ gemeente Meppel.	50 000
„ „ „ de Wijk	11 800
„ „ „ Zuidwolde.	1 000
en „ „ „ Avereest	7 200,

dit laatste voorschot echter onder voorwaarde, dat, naast de te bouwen trambrug over de Reest, ook nog eene nieuwe brug voor gewoon verkeer zou worden gebouwd.

Daar deze voorwaarde niet aannemelijk voorkwam, is wijziging daarvan gevraagd, waarop de gemeente Avereest zich bereid verklaard heeft om de bedoelde voorwaarde te doen vervallen, doch tevens, in verband daarmee, hare bijdrage tot f 5000 heeft teruggebracht. Dientengevolge wordt het totaal der door de streek toegezegde renteloze voorschotten f 114 300.

Voorts is het in § 1 bedoelde comité er in geslaagd een bedrag van f 116 000 aan aandeelen in de streek te plaatsen, waarna de „Spoorwegmaatschappij Meppel—Balkbrug” voor den aanleg der lijn is opgericht, met een nominaal aandeelenkapitaal van f 130 000 (waarvan f 116 000 geplaatst).

Waar aldus door de streek zeer groote belangstelling in de totstandkoming van deze lijn is betoond, meent de ondergeteekende, dat er termen bestaan om ook van Rijkswege daarvoor een renteloos voorschot beschikbaar te stellen, waarvan het maximum bedrag gelijk zou kunnen zijn aan de som der voorschotten van de streek, te weten f 114 300.

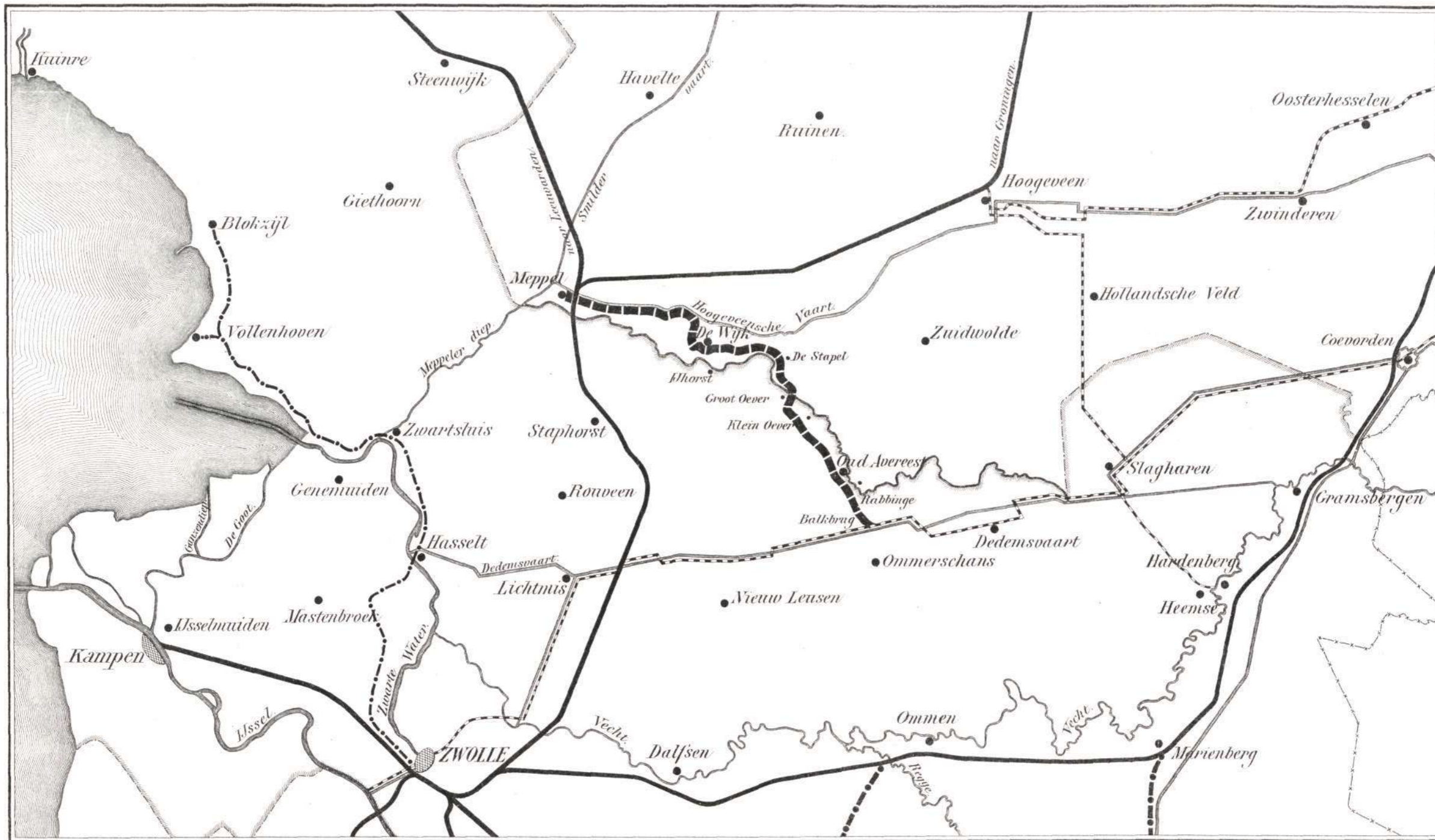
Uit het bovenstaande blijkt, dat, bij toekenning van dit Rijksvoorschot, aanleg en exploitatie van den ontworpen spoorweg verzekerd mogen worden geacht.

*De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,*

J. KRAUS.

ten behoeve van den aanleg en het in exploitatie brengen van
 een Spoorweg van Meppel naar Balkbrug

(Bijlage van de Memorie van Toelichting)

Verklaring.

Schaal 1 à 200.000.

Lith. Gebrs. J. & H. v. Langenhuisen, den Haag.

Rivier of kanaal.	Spoorweg in aanleg.
Rijksgrens.	Tramweg.
Provinciale grens.	Tramweg in aanleg.
Spoorweg.	Ontworpen spoorweg.